

WIADOMOŚCI
POLSKIE

ПОЛЬСКІЕ
ВЕДОМОСТИ

Nr 4 (13)
PAŹDZIERNIK,
LISTOPAD,
GRUDZIEN
2005 r.
KRASNODAR

№ 4 (13)
ОКТАБРЬ,
НОЯБРЬ,
ДЕКАБРЬ
2005 г.
КРАСНОДАР

Pismo Polskiego Centrum Narodowo-Kulturalnego "Jedność" na Kubaniu
Издание Польского Национально-Культурного Центра "Единство"

OBCHODY ŚWIĘTA BOŻEGO NARODZENIA W KRASNODARZE

POZDROWIENIA
Z KONSULATU

DRODZY Rodacy, dla Polaków grudzień jest miesiącem szczególnym. Zgodnie z polską tradycją koniec roku jest to czas Świąt Bożego Narodzenia, podczas których spotykają się polskie rodziny. W tych dniach odległość nie ma znaczenia, chcemy być razem. Nasze rodziny spotykają się przy wspólnym wigilijnym stole. Odległości, jakie dzieli Wydział Konsularny Ambasady Rzeczypospolitej w Moskwie od naszych Rodaków mieszkających we wszystkich zakątkach pięknego i ogromnego kraju, jakim jest Rosja, nie pozwalają mnie i moim współpracownikom, spotkać się tego wieczoru z mieszkającą w nim Polonią i Polakami. Dlatego też korzystam z gościnności polonijnego pisma „Wiadomości Polskie” i tą drogą przesyłam Państwu najserdeczniejsze życzenia z okazji nadchodzących Świąt Bożego Narodzenia i Nowego 2006 Roku.

Rodakom mieszkającym, m.in. w Krasnodarze, Władykaukazie, Piatigorsku, Wołgogradzie, Saratowie, Briańsku, Smoleńsku, Moskwie, Kirowie, Kazaniu, Orenburgu, Jekatierinburgu, Ufie, Permie, Tomsku, Tiumeniu, Abakanie, Bijsku, Górnym Ałtaju, Jakucku i w wielu, wielu innych miejscowościach, aż po Magadan i Władywostok - życzę dużo zdrowia i spokoju. Naszym Najmłodszym życzę, aby Święty Mikołaj spełnił ich najskrytsze marzenia.

Mam nadzieję, że ten Nowy 2006 Rok przyniesie Państwu sukcesy w pracy zawodowej i w nauce, a przede wszystkim dostarczy dużo radości i uśmiechu w życiu rodzinnym.

Kierownik Wydziału Konsularnego
Miroslaw STAWSKI
I Radca

ŻYCIE POLONIJNE

1 октября 2005 г. состоялось общее собрание членов Польского национально-культурного центра "Единство", на котором председателем правления был вновь избран *пан Александр Селицкий*.

22 октября 2005 г. в ЦНК прошёл Краснодарский городской фестиваль национальных культур, в котором активную роль сыграли члены Польского центра "Единство". Наш фольклорно-этнографический ансамбль "Сковронэк" (худ. рук. — *пани Ядвига Гарлинская-Гжеляк*) исполнил несколько патриотических песен и продемонстрировал новые костюмы ряда польских регионов. А вот семья *Янины и Бронислава Телицких* приготовила блюда традиционной польской кухни, ставшие украшением тесного межнационального застолья.

2 ноября 2005 г. символ нашей организации — Грифон — обрёл скульптурную форму, превратившись в изящную фигурку, изготовленную из глины замечательным кубанским скульптором и живописцем, членом Союза художников России *Геннадием Приведенцевым*.

12 ноября 2005 г. в Краснодаре в ДК ЖД прошёл третий краевой фестиваль "Венок дружбы народов Кубани", организованный при активной поддержке губернатора Краснодарского края *Александра Ткачёва* и Законодательного Собрания края (ЗСК). Этот фестиваль стал важной вехой в реализации краевой целевой программы гармонизации межнациональных отношений и развития национальных культур.

От имени главы администрации края участников и гостей фестиваля приветствовал начальник краевого управления по взаимодействию с общественными объединениями, религиозными организациями и мониторингу миграционных процессов *Юрий Бурлачко*, вручивший председателю правления ЦНК *Олегу Георгиезову* медаль "За выдающийся вклад в развитие Кубани".

От имени председателя ЗСК со словами приветствия выступил председатель комитета ЗСК по военным вопросам, воспитанию допризывной молодежи и делам казачества *Владимир Коновалов*.

От имени главы муниципального образования город Краснодар выступили заместитель мэра *Николай Ермолов* и начальник городского управления по связям с общественностью, военнослужащими и делам казачества *Александр Бурмагин*.

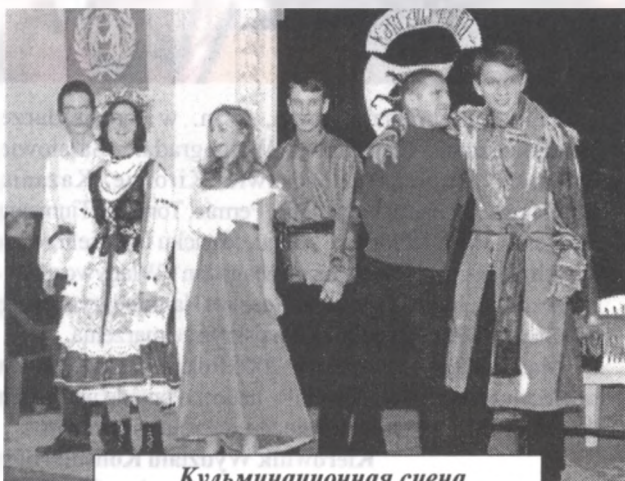
Отрадно, что начался краевой фестиваль под величественные звуки полонеза: первая пара — члены Польского центра *пани Елена Телицкая* и *пан Павел Линский* — торжественно провела участников фестиваля в танце-шествии, открывая, тем самым, праздник межнациональной дружбы.

Выступление кубанских поляков выглядело очень эффектно. Ансамбль "Сковронэк" оказался едва ли не самым многочисленным коллективом, ведь на сцену вышло более двух десятков костюмированных участников, среди которых выделялись малыши-дебютанты — полуторагодовалая *панна Зося Штовхань* и почти годовалый *пан Павел Шапочка*. Прозвучали уже любимые многими кубанцами популярные польские песни.

В антракте между отделениями в фойе Дома культуры была развёрнута выставка народных промыслов, национальных костюмов, традиционных блюд. Как всегда, польский стол ломился от яств, привлекая к себе всеобщее внимание: особенно вкусными оказались гуси с яблоками, приготовленные по традиционной старопольской рецептуре.

Фестиваль произвёл огромное впечатление на всех участников и гостей, в который раз продемонстрировав многообразие и богатство культуры народов Кубани. Вела фестиваль художественный руководитель ЦНК *Сафием Шамова*.

21 ноября 2005 г. впервые в истории Краснодарского края состоялась встреча губернатора *Александра Ткачёва* с представителями национальных объединений края. На встрече присутствовал и председатель правления Польского центра "Единство" *пан Александр Селицкий*. Основными вопросами стали проблемы миграции и межнационального сотрудничества на Кубани, а также позитивный опыт работы ЦНК и входящих в него национальных объединений. Губернатор предложил собравшимся продолжить практику подобных встреч и сообща решать стоящие проблемы.

Кульминационная сцена из «Пана Твардовского»

25 ноября 2005 г. в ЦНК прошёл поэтический вечер, посвящённый 150-летию со дня кончины Адама Мицкевича. Гости вечера смогли насладиться чтением и мелодекламацией знаменитых произведений великого польского поэта: "Первоцвет", "Свистзянка", "Будрыс и его сыновья". Свой пронзительный артистизм проявили *панна Катажина Безпрозванная* и *панна Халина Скоркина*.

Следующим событием вечера стала постановка двух красивейших пьес по мотивам баллад Мицкевича "Лилии", подготовленная студентами филологического факультета Кубанского государственного университета под руководством доцента *Анны Большовой*, и "Пан Твардовский", подготовленная молодёжным клубом Польского центра "Единство" при участии *пани Ядвиги Гарлинской-Гжеляк*. Гостям и участникам вечера запомнились яркие образы, созданные во время выступлений *пани Лилией Козловской*, *паном Станиславом Долгих*, *паном Святославом Жупаниным*, *паном Евгением Зенкевичем*, *паном Денисом Лебединским*. Музыкальное сопровождение осуществил профессиональный пианист *пан Геннадий Матковский*.

Пани Ольга Устинова с сыном Эдвардом

ŻYCIE POLONIJNE

Отрадно отметить, что все без исключения произведения Мицкевича исполнялись только на языке оригинала.

После выступлений прошло награждение дипломами и призами ученицы Краснодарской детской школы искусств № 5 *Татьяны Кузиной* и её преподавателя *Людмилы Шершуковой*. Картина Кузиной принимала участие в конкурсе "Полониада", организованном нашим центром "Единство", после чего была удостоена права участвовать в международном художественном конкурсе для детей и молодёжи, прошедшем в Торунь в 2005 г. Работа девочки была высоко отмечена жюри и вошла в каталог выставки "Impresje Mickiewiczowskie".

В тот же вечер чествовали председателя правления Польского центра "Единство" *пана Александра Селицкого* по случаю его тридцатилетия. Торжества завершились сердечным застольем, на котором не раз звучали традиционные польские „Sto lat!”.

26 ноября 2005 г. в Краснодаре в рамках муниципальной целевой программы "Краснодар – город межнационального сотрудничества" прошла Всероссийская научно-практическая конференция, посвящённая проблемам межнациональных отношений, организаторами которой стали администрация Краснодара, Кубанский госуниверситет, Краевой историко-археологический музей им. Е. Д. Фелицына, краевое общество "Знание", а также Центр национальных культур. Обсудить проблемы межнациональных отношений приехали более сорока представителей общественных организаций и преподавателей учебных заведений из Армавира, Махачкалы, Москвы, Новороссийска, Ростова-на-Дону и конечно Краснодара. Польская тема была представлена на конференции совместной статьёй *Анны Большой* и *Александра Селицкого* "Поляки на Кубани: историко-лингвистический аспект".

22 декабря 2005 г. в рамках круглого стола "Взаимодействие органов муниципальной власти и национально-культурных объединений" прошла встреча национальных лидеров с главой муниципального образования город Краснодар *Владимиром Евлановым* и председателем городской Думы *Николаем Котляровым*. В ходе встречи были вручены почётные дипломы, в том числе и Польскому национально-культурному центру "Единство", принявшему в течение 2005 года активное участие в деле межнационального сотрудничества в городе Краснодаре.

23 декабря 2005 г. в ЦНК прошёл праздничный новогодний концерт, состоявший из выступлений национальных коллективов. Члены Польского центра "Единство" познакомили присутствующих с польскими традициями рождественского поста.

О. Кшиштоф делится воспоминаниями

После выступления "Сковронка" состоялось подведение итогов конкурса рождественских шопок, на который были представлены различные макеты или композиции, изображающие евангельскую сцену Рождения Христа в Вифлееме. Многочисленные участники конкурса получили призы и подарки, порадовав собравшихся своим творчеством. Особо хочется отметить вклад директора Краснодарской детской художественной школы им. В. А. Пташинского *Владимира Мухина*, подопечные которого приняли самое активное участие в торжествах. Кроме того, отличились воспитанники доцента Кубанского госуниверситета *Анны Большой*, изготовившие самые крупные рождественские вертепы в традиционном краковском стиле.

Трогательными были выступления *пани Ядвиги Гарлинской-Гжеляк* и *пани Ванды Заря*, поделившихся воспоминаниями о польских рождественских обычаях, известных им с детства. Наши хозяйки продемонстрировали присутствующим характерные особенности польского вигилийного стола. Ярким и запоминающимся оказался рассказ о праздновании Рождества Христова в Польше *отца Кшиштофа Гоика*, пришедшего на праздник в сопровождении сестёр монахинь, которые традиционно вносят большой вклад в организацию детских рождественских выступлений в краснодарском костёле.

Следует отметить, что проведение празднования Рождества Христова и конкурса шопок состоялась при поддержке и содействии администрации Краснодарского края.

25 декабря 2005 г. для кубанских поляков был озарён радостью праздника Рождества Христова. Вечерняя (24 декабря) и утренняя (25 декабря) службы в костёле завершились прекрасными детскими представлениями.

После утренней Святой Мессы празднование Рождества Христова продолжилось в ЦНК. Члены ансамбля "Сковронэк" подготовили театрализованное выступление с пением традиционных польских коленд и живой шопкой (рождественским вертепом). В представлении приняли участие как юные актёры (*паниа Зося Штовхань, пан Эдвард Устинов, братья Антон и Павел Шапочка*), так и их более старшие коллеги (*паниа Татьяна Березенко, паниа Катажина Безпрозванная, пани Диана Гайтына, пани Ядвига Гарлинская-Гжеляк, пани Татьяна Петровская, паниа Халина Скоркина, пани Ольга Устинова, пани Дорота Шапочка, пани Анна Штовхань, пан Олег Воробьёв, пан Станислав Долгих, пан Дмитрий Долматов, пан Святослав Жупанин, пан Евгений Зенкевич, пан Денис Лебединский, пан Егор Мартыненко, пан Геннадий Матковский, пан Богдан Прилепский и пан Евгений Филь*).

POLACY NA KUBANIU

LOSY rodu Mordmiłłowiczów stanowią wspaniałe świadectwo adaptacji Polaków na terenie Kaukazu Północnego w okresie od lat 30-tych XIX wieku.

Jakub syn Aleksandra Mordmiłłowicz, pochodzący ze szlachty gubernii Witebskiej, urodził się w dniu 3 listopada 1839 roku w mieście Temir-Chan-Szurze (od roku 1922 – Bujnask), i ochrzczony został w kościele rzymskokatolickim. Jakub Mordmiłłowicz po ukończeniu Kaukaskiej Szkoły Mierniczych dostał rangę rejestratora kolegijnego oraz od dnia 21 lipca 1856 roku skierowany był na stanowisko starszego pomocnika mierniczego w resorcie mierniczym na Kaukazie. W roku 1862 pan Jakub został przeniesiony do Zakaukaskiej Izby Mierniczych, później zaś do Komisji Budowlanej gubernii Tyfliskiej na stanowisko mierniczego miejskiego. Po dwu latach złożył on podanie z prośbą o zwolnienie go ze służby. Wkrótce, od dnia 20 stycznia 1865 roku Jakub Mordmiłłowicz został zaangażowany jako śledczy dzielnicowy do Bakińskiego Zarządu Gubernialnego oraz mianowany ławnikiem sądu w Lenkoraniu. Po zreorganizowaniu urzędów administracji Kraju Zakaukaskiego pan Jakub został pomocnikiem naczelnika powiatu Lenkorńskiego, zaś po roku był mianowany sędzią pokoju w mieście Kuba.

Od dnia 5 stycznia 1873 roku Jakub Mordmiłłowicz został przeniesiony na stanowisko śledczego sądowego 2-go cyrkułu w powiecie Majkopskim obwodu Kubańskiego. W marcu 1875 roku został on skierowany na podobne stanowisko do powiatu Jejskiego. Od dnia 11 lutego 1876 roku pan Jakub odbywał służbę w Jekaterynodarze. W roku 1878 został on członkiem Jekaterynodarskiego Sądu Okręgowego, wtedy też podwyższono mu uposażenie. W dniu 18 listopada 1905 roku Jakub Mordmiłłowicz został mianowany wiceprzewodniczącym Jekaterynodarskiego Sądu Okręgowego. W ciągu trudnych lat służby otrzymał on niemało różnych orderów i odznaczeń: Świętego Włodzimierza 3-ej i 4-ej klasy, Świętej Anny 2-ej klasy, Świętego Stanisława 1-ej, 2-ej i 3-ej klasy, order perski Lwa i Słońca 4-ej klasy, Odznakę Wyróżnienia za Wzorową Służbę, Srebrny Medal dla Upamiętnienia Królowania Aleksandra III oraz inne.

W dniu 21 września 1910 roku pan Jakub złożył podanie z prośbą o zwolnienie go ze służby, w którym napisał: „...obecnie, z powodu moich lat podeszłych oraz podupadłego, szczególnie w

ciągu ostatnich dwu lat, stanu zdrowia, ku wielkiemu mojemu smutkowi nie potrafię już pełni obowiązków w zakresie stanowiska wiceprzewodniczącego”. Mordmiłłowicz upraszał przełożonych o rozpatrzenie kwestii przyznania mu zwiększonej emerytury z tego powodu, że na służbie państwowej przebywał on w ciągu 54 lat.

„zaśmiecienia” sądów miejscowych przez przedstawicieli innych konfesji. Właśnie podczas wizyty do Jekaterynodaru I. G. Szczegłowitowa, który kierował Ministerstwem Sprawiedliwości w latach 1906–1915, Mordmiłłowicz otrzymał propozycję odejścia do stanu spoczynku.

Jakub Mordmiłłowicz nie pozostawiał bez

PRZEDSTAWICIELE MORDMIŁŁOWICZÓW

W ostatnich czasach wiele uwagi poświęca się badaniom dziejów stosunków rosyjsko-polskich na terenach Południowej Rosji. Badacze, rozpatrując rozmaite aspekty rozwoju ekonomicznego, politycznego, religijnego oraz kulturalnego ludności polskiej na Kaukazie Północnym, doszli do wniosku, że udział przedstawicieli owej grupy etnicznej w kształtowaniu życia kulturalnego w naszym regionie był wybitny.

Na mocy reskryptu carskiego z Resortu Cywilnego z dnia 2 listopada 1910 roku Jakub Mordmiłłowicz został zdymisjonowany „z prawem do munduru, stanowiskowi odpowiadajacemu”. W tamtym czasie pan Jakub posiadał rangę rzeczywistego radcy stanu (IV klasa, odpowiednik stopnia generała-majora w wojsku).

JEDNAKŻE w literaturze sprzed rewolucji napotkać można inną wersję odejścia pana Jakuba. Mordmiłłowicz rozpoczął swoją służbę w sądownictwie w latach 1860-tych, kiedy zostały ukształtowane podstawowe zasady nowych podwalin prawnych sądownictwa oraz postępowania sądowego. Był on głęboko przesiąknięty ideą niezależności sądu i zachował jej wierność do dni ostatnich swej kariery i życia. Właśnie wierność zasadzie niezależności sądownictwa oraz poczucie godności osobistej stały się główną przyczyną jego odejścia w roku 1910. W tamtym czasie w Ministerstwie Sprawiedliwości podjęto działania przeciwko samodzielności sądów oraz jawną walkę z urzędnikami resortu, którzy byli nastawieni liberalnie. Bardzo gorliwie prowadzono politykę „czystki” systemu sądownictwa z różnoplemieńców. Przewodniczącą Jekaterynodarskiego Sądu Okręgowego N. N. Łagoda zdobył sobie rozgłos na całą Rosję właśnie z powodu załatwienia kwestii wyzbycia się z

uwagi życia społeczno-politycznego i kulturalnego Kubania. W dniu 19 listopada 1905 roku zabrał on głos na zebraniu walnym miejscowego wydziału Partii Konstytucyjno-Demokratycznej, na którym został obrany na wiceprzewodniczącego Komitetu Obwodowego. Pan Jakub był członkiem zarządu Jekaterynodarskiego Męskiego Towarzystwa Dobroczynności oraz jednocześnie członkiem komisji rewizyjnej Jekaterynodarskiego Towarzystwa Dobroczynności (rok 1884), działał w Kubańskim Towarzystwie Ekonomicznym (lata 1894–1902) i Towarzystwie Amatorów Historii Obwodu Kubańskiego. Był on wielokrotnie wybierany na przewodniczącego rady opiekuńczej Jekaterynodarskiego Miejskiego Gimnazjum Żeńskiego. Jakub Mordmiłłowicz wiele zrobił dla powstania i działalności Rzymsko-Katolickiego Towarzystwa Pomocy Biednym w Jekaterynodarze. We wrześniu 1904 roku Mordmiłłowicz jako prawnik i założyciel opracowywał Statut owego Towarzystwa. Przez kolejne trzy lata pan Jakub pełnił obowiązki członka zarządu Rzymsko-Katolickiego Towarzystwa Pomocy Biednym w Jekaterynodarze oraz honorowego opiekuna miejscowej Szkoły Parafialnej. W dniu 11 maja 1908 roku na zebraniu walnym on został jednogłośnie obrany na przewodniczącego rady Towarzystwa. Pan Jakub poświęcił również pracy literackiej i naukowej. Sporządził on kilka referatów, które wygłosił podczas posiedzeń Jekaterynodarskiego Towarzystwa Prawniczego, działającego od roku 1902 (głównie w sprawie instrukcji prawnej co do władania ziemią na Kubaniu). Były wiceprzewodniczącą Sądu Okręgowego oraz były radny miejski Jekaterynodaru (wybierano go kilka razy na kadencje czteroletnie), w latach ostatnich swego życia ciężko chorował, musiał więc wtedy poniechać działalności społecznej.

W WIEKU lat siedemdziesięciu siedmiu, w dniu 20 stycznia 1916 roku Jakub Mordmiłłowicz zmarł na atak serca. Pochowano go na cmentarzu miejskim w dniu 22 stycznia po mszy żałobnej, którą odprawił w kościele przy ulicy Grafskiej, nr 14 proboszcz Bronisław Namotkiewicz. Prasa miejscowa opublikowała nekrolog o nieprzeciętej osobowości Polaka. „Nie będąc prawnikiem z wykształcenia, Jakub Mordmiłłowicz posiadał ogromne doświadczenie sądowe, zaś głęboki szacunek do nauki zachęcił go do zaznajamiania się z szeregiem dyscyplin prawnych, więc w zakresie kwestii teoretycznych prawnictwa nieboszczyk nie ustępował wielu z prawników

Gmach Jekaterynodarskiego Sądu Okręgowego

POLACY NA KUBANIU

zawodowych. Jego opinia, której do ostatnich dni swej działalności sądowej umiał gorąco bronić, zawsze zasłużenie była brana pod uwagę przez jego współtowarzyszy z sądu”.

Przez cały okres wieku dojrzałego panu Jakubowi zawsze zapewniała niezawodnej opory oraz udzielała wsparcia małżonka jego – pani

dostała willę w Kijowie oraz dom w Jekaterynodarze. Rodową posiadłość na Ukrainie Mordmiłowiczowie odwiedzali corocznie.

W rodzinie Mordmiłowiczów przysłyżka świat trzy córki (Emma-Różalia, Maria-Luiza i Julia-Wanda-Wiktoria) oraz pięciu synów (Adolf, Adolf-Henryk-Aleksander, Jakub-Aleksander, Konstanty oraz Grzegorz). Pierwszy i ostatni synowie zmarli w wieku dziecięcym. Starsza córka Emma (urodzona w dniu 19 marca 1868 roku) wykształcenie otrzymała na

Drugi syn Jakuba Mordmiłowicza Adolf-Henryk-Aleksander, urodzony w dniu 13 marca 1876 roku w stancyi Umańskiej, poszedł w ślady ojca. Po ukończeniu wydziału prawa na Cesarskim Kijowskim Uniwersytecie Świętego Włodzimierza został on przyjęty na służbę do Jekaterynodarskiego Sądu Okręgowego w charakterze młodszego aplikanta. W dniu 28 kwietnia na mocy orzeczenia zrzeczenia społecznego placówek Sądu Okręgowego Henryk syn Jakuba Mordmiłowicz został oddelegowany do pomocy sędziowi pokoju z cyrkułu Soczyńskiego. Upoważniono go do samodzielnego prowadzenia postępowania w sprawach śledczych i pokojowych. W latach 1905–1910 zarządzał on w różnych cyrkułach śledczych w Batałpaszyńskim i Majkopskim oddziale obwodu Kubańskiego. Od czerwca 1910 roku pan Henryk zarządzał w 4 cyrkułach śledczym miasta Jekaterynodar. W latach 1916–1917 Henryk Mordmiłowicz wykonywał obowiązki śledczego do spraw poważniejszych w Jekaterynodarskim Sądzie Okręgowym, zaś od marca 1917 roku był członkiem prezydium Miejskiego Komitetu Obywatelskiego. Na mocy rozkazu Kubańskiego Rządu Krajowego z departamentu prawa z dnia 22 stycznia 1919 roku Henryk Mordmiłowicz został powołany na stanowisko śledczego sądowego do spraw poważniejszych.

W DNIU 22 sierpnia 1901 roku Adolf-Henryk-Aleksander zawarł małżeństwo według obrządku kościoła ewangelicko-luterańskiego z panną Adelajdą-Elżbietą córką Andrzeja Postówną, urodzoną w dniu 5 października 1877 roku w Dynenburgu w gubernii Lifańskiej. Wychowali oni trzech synów: Eryka-Jakuba, urodzonego w dniu 12 marca 1903 roku, Henryka-Adolfa, urodzonego w dniu 7 lipca 1907 roku oraz Roberta-Herberta, urodzonego w dniu 8 lutego 1909 roku. Rodzina Henryka Mordmiłowicza zamieszkiwała w Jekaterynodarze w domu własnym przy ulicy Popolitakińskiej, nr 39, który w roku 1916 został oszacowany na kwotę 19 020 rubli. Po śmierci rodziców Henryk dostał w spadku posesję przy ulicy Bursakowskiej, nr 12, willę w Żelaznowodzku oraz 1/5 część posiadłości w Kijowie. W maju roku 1915 pan Henryk podczas urlopu wyjeżdżał na Ukrainę celem nadzoru robót naprawczych w domu, który odziedziczył po matce. Po dwu latach on ponownie wyruszył w podróż dla załatwienia spraw rodzinnych – „zakończenia likwidacji nieruchomości w Kijowie”. Na jesieni 1918 roku Henryk Mordmiłowicz poważnie chorował na gripę. W latach 1930-ych Henryk Mordmiłowicz mieszkał w Moskwie pracując jako radca prawny w Zarządzie centralnym przemysłu elektrotechnicznego. Aresztowano go w dniu 4 listopada 1937 roku, oskarżono o prowadzenie agitacji kontrrewolucyjnej, skazano w dniu 7 grudnia 1937 roku oraz w dniu 15 grudnia 1937 roku rozstrzelano w Butowie. Uniewiniony został po dwudziestu latach – we wrześniu 1957 roku.

Eryk Mordmiłowicz był wybitnym artystą grafikiem. Za afisz do filmu „Pancernik „Potiomkin” dostał on na konkursie europejskim pierwszą nagrodę. W roku 1927 według szkiców Eryka Mordmiłowicza został wspaniale udekorowany gmach kina „Palais” w Krasnodarze.

Badanie genealogii trzech tylko generacji rodu szlacheckiego Mordmiłowiczów pozwala na wyraźne dostrzeżenie współoddziaływania przenikających się nawzajem tradycji kulturalno-obyczajowych narodu rosyjskiego i polskiego w okresie drugiej połowy XIX – początku XX wieku.

Olga BRYDNIA

RODU NA KUBANIU

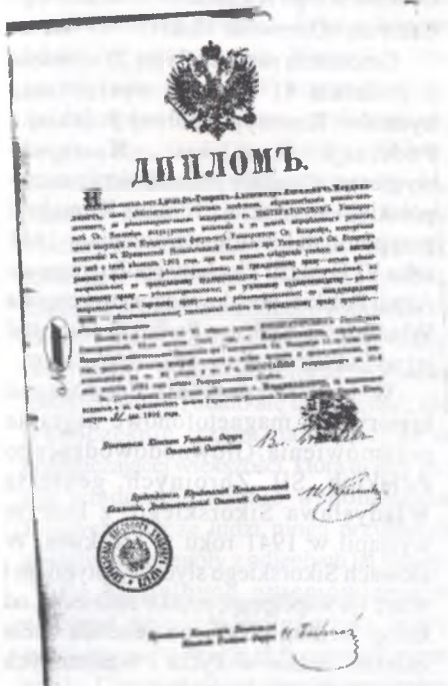
Gmach Jekaterynodarskiej Uczelni Maryjnej

Różalia córka Jana z domu Lenuarów. Córka szlachcica francuskiego, który przyjął poddaństwo rosyjskie, ujrzała świat w mieście Szemacha gubernii Bakińskiej. Jako ciekawostkę należy dodać, że sakrament małżeństwa katolika Jakuba oraz luterańki Różalii odbył się według obrządku kościoła prawosławnego. W spadku Różalia

Jekaterynodarskiej Uczelni Maryjnej, którą pomyślnie ukończyła w roku 1884. W dziennikach klasowych z języka rosyjskiego i francuskiego z roku szkolnego 1879/80 naprzeciwno nazwiska uczennicy II klasy wystawione są bardzo dobre oceny roczne po 9 stopni. Udało się ustalić, że Maria córka Jakuba Mordmiłowiczówna, urodzona w dniu 17 listopada 1872 roku, w sierpniu 1893 roku zaślubiła nauczyciela matematyki i fizyki Jekaterynodarskiego Miejskiego Gimnazjum Męskiego Semiona syna Jana Borczewskiego (dla którego, po śmierci żony i syna, było to drugie małżeństwo). W dniu 2 października 1894 roku małżeństwu Borczewskich urodziła się córka Walentyna, a później, w dniu 12 czerwca 1896 roku – syn Jerzy. Semion Borczewski był pełnomocnikiem ze strony panny młodej podczas ślubu siostry Marii – Julii.

JULIA - Wanda - Wiktoria Mordmiłowiczówna ujrzała świat w dniu 19 (według innych źródeł 29) czerwca 1878 roku. W dniu 6 listopada 1905 roku w kościele Świętego Aleksandra Newskiego sekretarz Jekaterynodarskiego Sądu Okręgowego Stefan-Bazyli Maglinowski (urodzony w dniu 2 sierpnia 1876 roku w stancyi Czelbaskiej) zawarł małżeństwo z Julią córką Jakuba Mordmiłowiczówną. Własnych dzieci Maglinowscy nie mieli. W roku 1910 zaopiekowali się oni podzrutektem w wieku trzech i pół lat – Natalią. Wiadomo, że w roku 1916 Julia Maglinowska została wybrana do zarządu Klubu Kobięcego. Później, w latach 1919–20 ona pracowała w Radzie Ustawodawczej Kubania w charakterze maszynistki ze znajomością stenografii.

Zachowały się wiadomości na temat Jakuba-Aleksandra, urodzonego w dniu 30 sierpnia 1880 roku, oraz Konstantego, urodzonego w dniu 20 lutego 1883 roku, Mordmiłowiczów, którzy w roku 1897 uczęszczali do Jekaterynodarskiego Gimnazjum Męskiego.

Dyplom Uniwersytecki Adolfa-Henryka-Aleksandra Mordmiłowicza (1902 r.)

CZERWONE MAKI

O TEJ części armii Andersa, której udało się wydostać z terytorium ZSRR i następnie wstąpić w walkach na różnych frontach II wojny światowej pamięta się w Polsce do tej pory. Być może nawet należałoby powiedzieć, iż pamięć tę się kultywuje. Natomiast nie każdy zdaje sobie sprawę z tego, że tak naprawdę wsiąść na angielskie statki udało się jedynie mniejszej części spośród ogromnej liczby zgromadzonych tu wówczas Polaków.

W takim świetle tym większego znaczenia nabierają uroczystości, które odbyły się dwa lata temu w Buzułuku dla uczczenia jubileuszowego roku Władysława Sikorskiego oraz odsłonięcie tamże w 2001 roku pamiątkowych znaków na grobach polskich żołnierzy, pochowanych na Starym Cmentarzu Miejskim i w leśniczówce Sztrykowskoje, niedaleko wsi Kołtubanowka. Dokonało tego Orenburskie Kulturalno-Oświatowe Centrum «Czerwone Maki» w porozumieniu z władzami miasta Buzułuk. W programie obchodów znalazło się ponadto odsłonięcie tablic pamiątkowych na budynku Sztabu i Dowództwa Armii Polskiej generała Władysława Andersa oraz na koszarach żołnierzy polskich w Buzułuku, odsłonięcie pomnika polskich żołnierzy we wsi Kołtubanowka i otwarcie stałej ekspozycji w Muzeum Krajoznawczym w Buzułuku zatytułowanej: «Formowanie się Polskiej Armii generała Władysława Andersa w Buzułuku w latach 1941-42».

W dniach 21-24 września b.r. w miejscowościach Tock-2 i Kołtubanowka, które także znajdują się w obrębie Obwodu Orenburskiego miały miejsce uroczystości poświęcone 60-leciu zakończenia II wojny światowej oraz udziałowi Wojska Polskiego w walce z faszyzmem na Wschodzie. W programie obchodów zaplanowano Dzień Żołnierza Polskiego, którego punktem kulminacyjnym było odsłonięcie pomnika polskich żołnierzy armii generała Andersa, na miejscu dawnego polskiego cmentarza wojskowego w miejscowości Tock-2. Oprócz tego odsłonięto tablicę pamiątkową na budynku Garnizonowego Domu Oficerskiego gdzie niegdyś mieścił się polski szpital wojskowy i

Ziemia Orenburska to jeden z największych skansenów polskości w Rosji. Właśnie w Obwodzie Orenburskim znajduje się miejscowość Buzułuk. Do tego miasteczka, począwszy od 28 sierpnia 1941 roku, zmierzały rzesze Polaków, rozsiąanych wówczas po całym ZSRR. Tu rozpoczęło formowanie armii generała Władysława Andersa.

Pomnik żołnierzy polskich w Tock-2

zaprezentowano dwie wystawy: pierwsza – «Z historii armii Andersa. Losy żołnierza polskiego» – została ukazana jako dokumentalna kronika czasu wojny i bazowała na rodzinnych archiwach członków polskiego stowarzyszenia «Czerwone Maki», druga zaś – «Wszystko Polsce oddali» – zawierała unikalne fotografie z archiwów Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie. Na pierwszej z wyżej wymienionych wystaw po raz pierwszy światło dzienne ujrzały unikalne dokumenty ze zbiorów Polskiej Delegatury w Aktiubińsku. Nie byłoby to możliwe gdyby nie pomoc Nadzieży Iwanowny Sińkowskiej, członkini polskiego stowarzyszenia, mieszkającej w Aktiubińsku.

GODNYM podkreślenia jest zwłaszcza fakt odsłonięcia pomnika w miejscowości Tock-2, na terenie poligonu – zamkniętego obszaru wojskowego. Jest to wydarzenie bezprecedensowe i bardzo dobrze rokuje na powodzenie w przyszłości tego typu przedsięwzięć.

Polskę podczas tych uroczystości reprezentowała trzyosobowa delegacja w skład której weszli Tomasz Klimiński – Generalny Konsul RP w Federacji

Rosyjskiej, pułkownik Robert Cichalewski – attaché do spraw obrony Ambasady RP oraz Andrzej Chodkiewicz – dyrektor biura „Wspólnoty Polskiej”. Oprócz tego obecni byli również członkowie Orenburskiego Kulturalno-Oświatowego Centrum «Czerwone Maki».

Ceremonia rozpoczęła się 22 września o godzinie 11 rano od wysłuchania hymnów Rzeczypospolitej Polskiej i Federacji Rosyjskiej. Następnie wygłoszone zostały przemówienia strony polskiej i rosyjskiej. Tomasz Klimiński przypomniał historię utworzenia w 1941 roku VI Dywizji Piechoty i pułku rezerwy Armii Polskiej pod dowództwem generała Władysława Andersa. Podkreślony został jej wkład w zwycięstwo nad faszyzmem.

W trakcie spotkania odtworzono historyczne magnetofonowe nagranie przemówienia Głównodowodzącego Polskich Sił Zbrojnych generała Władysława Sikorskiego, z którym wystąpił w 1941 roku w Moskwie. W słowach Sikorskiego słyhać optymizm i wiarę we współpracę polsko-radziecką, od której według polskiego generała wiele zależeć będzie w życiu i wzajemnych stosunkach obu narodów.

Krótkie przemówienia wygłosili także przedstawiciele wojskowego garnizonu w

W TOSKOJE...

Tockoje, dowództwa II Armii oraz przedstawiciel rosyjskiego MSZ na Obwód Orenburski – A. N. Kuzniecowa. Wszyscy podkreślili, iż pomnik żołnierzy armii Andersa będzie utrzymany w należytych warunkach, a Kuzniecowa wyraził nadzieję na to, że to wydarzenie posłuży dalszemu rozwojowi polsko-rosyjskich stosunków.

PULKOWNIK Robert Cichalewski odczytał postanowienie „Wielkiej Kapituły Nagród Klubu Polonijnych Publicystów”, pod patronatem Marszałka Senatu RP o przyznaniu Orenburskiemu Obwodowi Kulturalno-Oświatowemu Centrum «Czerwone Maki» złotego pucharu za pracę nad uwiecznieniem miejsc, związanych z tworzeniem na tym terenie Armii Polskiej generała Andersa i odsłonięciem pamiątkowych tablic w Buzuluuku i Kołtubanowce. Konsul Klimiński nagroził „Oficerskim Krzyżem Zasługi RP” i orderem «Pro Memoria» przewodniczącą KOC «Czerwone Maki» Wandę Sieliwanowską. Order «Pro Memoria» został wręczony także weteranowi Wojska Polskiego, członkowi stowarzyszenia Polaków, Stanisławowi Chuchrowskiemu.

Na górnej części pomnika zostały wyryte 84 nazwiska pochowanych na tej ziemi żołnierzy polskich, które udało się ocalić od zapomnienia. Wszystkie one zostały odczytane. W przygnębiający nastrój wprowadza czarna «wyliczanka»: strzelec Stanisław Charytonik – 23 lata, kapitan Jan Czartkowski – 28 lat, strzelec Czesław Frost – 21 lat, strzelec Antoni Machowski – 22 lata... A jeśli uświadomić sobie, że te 84 nazwiska to jedynie symbol, niemalże jak grób nieznanego żołnierza, to nastrój bynajmniej się nie poprawia. Należy cieszyć się, iż choć tę kroplę w morzu ludzkich istnień udało się upamiętnić, ale jednocześnie trzeba pamiętać, że o przytłaczającej większości, która tu leży nic nie wiadomo. Jedynie wspomnienia żyjących jeszcze ludzi mogą przybliżyć straszliwe szczegóły z odległych lat wojny.

Po oficjalnych przemówieniach wystąpił zespół z Wołgogradu, który specjalnie na tę okazję przygotował hymn polski. Uroczystość zakończyła trzykrotna salwa karabinowa.

Po południu otworzono dwie wystawy,

odsłonięto pamiątkową tablicę na dawnym polskim szpitalu wojskowym, o czym była już mowa wcześniej, oraz odbyła się kulturalna część programu. Wszyscy goście zostali zaproszeni na koncert w trakcie którego można było zarówno z przyjemnością obejrzeć polskie tańce ludowe, posłuchać wierszy w języku polskim, oraz „posmakować miejscowego kolorytu” – rosyjskich tańców i „szansonu”.

Następnego dnia cała delegacja pojechała do miejscowości Kołtubanowka. Na wstępie należy zaznaczyć, że wszelką oficjalność, charakterystyczną dla zamkniętych obszarów wojskowych, zamieniła od razu serdeczność i życzliwość tutejszych mieszkańców. Wspaniałe wykonanie w języku polskim «Czerwonych maków», specjalnie wyuczonych na tę okazję przez uczniów miejscowej szkoły, świadczyło o starannym przygotowaniu do przyjęcia polskiej delegacji. Podobnie zresztą nie mogła nie wzbudzić uznania postawa nauczycielki historii – Anny Jakowlewny Duszkin, która zebrała dzieci oraz nauczycieli i opowiedziała im o obecności na tym terenie w czasie wojny Polaków, odczytała wspomnienia mieszkańców, pamiętających jeszcze tamte dni. Nie sposób także przecenić pracy Olgi Aleksiejewny Abuiduliny – zastępcy dyrektora średniej szkoły, która, pomimo że zorganizowała muzealną ekspozycję, to jeszcze, potwierdzając legendarną rosyjską gościnność, piekła przez całą noc pierogi

dla gości. W ogóle trzeba podkreślić, że obiad, który zafundowano delegacji, bądź co bądź liczącej ponad 20 osób, był efektem dobrowolnej pracy mieszkańców i przygotowany był całkowicie na ich koszt. Żeby nie było wątpliwości od razu dodam – była to po prostu uczta z rosyjskimi tradycyjnymi daniami.

BĘDAĆ w Kołtubanowce, cała delegacja wraz z przedstawicielami miejscowej władzy, nauczycielami i uczniami pojechała do pobliskiej leśniczówki Szyrokowskoje. Tu znajduje się tablica upamiętniająca pochówek polskich oficerów. Miejsce zadbane i czyste. W dużej mierze jest to zasługą leśniczego Siergieja Władymirowicza Michajłowa, człowieka skromnego, który z niejakim zażenowaniem przyjął oficjalne za to podziękowania, mówiąc, iż normalną rzeczą jest utrzymanie w należytych warunkach tych grobów. Tym bardziej, że wśród mieszkańców zachowały się jak najlepsze wspomnienia po obecności polskich oficerów. Leciwy już dziś Nikołaj Pietrowicz Nienaszew, na przykład, pamięta jak będąc jeszcze 14-letnim chłopcem, biegał do obozu polskich oficerów, gdzie go zawsze czymś smacznym podkarmiano.

Takimż to właśnie miłym akcentem zakończyły się uroczystości, poświęcone pamięci Polaków, nie tylko żołnierzy, którzy już na wieki pozostaną na tych terenach z dala od Ojczyzny. Miejmy nadzieję, że lżej im się choć trochę od teraz będzie spoczywać.

Jacek PAWLJAK
Orenburg

Hołd oddaje delegacja z Polski

MIEJSKI FESTIWAL KULTUR NARODOWYCH W KRASNODARZE 22 PAŹDZIERNIKA

Zdjęcia Alfreda Bortnika

FESTIWAL "WIANEK PRZYJAŹNI NARODOW KUBANIA" 12 LISTOPADA

Zdjęcia Alfreda Bortnika

POLACY NA KAUKAZIE

Dzieje obecności polskiej na terenach dzisiejszej Osetii Północnej są dość dawne, związane z wydarzeniami znanymi i ważnymi, i na ogół niewiele się różnią od dziejów Polaków na całym Kaukazie.

POLACY W OSETII PÓŁNOCNEJ

Kościół Rzymsko-Katolicki we Władykaukazie

PO STŁUMIENIU Powstania Dekabrystów w 1825 roku jego uczestników represjonowano, zsyłając między innymi na Kaukaz – „ciepłą Syberię” w tym do twierdzy Władykaukazkiej i warowni Mozdockiej. Ma się rozumieć, że wśród zesłańców znaleźli się członkowie tajnych towarzystw polskich, które dołączyły do dekabrystów, oficerowie Czernihowskiego Pułku Piechoty oraz Litewskiego Batalionu Pionierskiego. W roku 1829 w składzie Samodzielnego Korpusu Kaukaskiego służyło 65 przeniesionych oraz zdegradowanych oficerów i ponad trzy tysiące żołnierzy dekabrystów. Jako jeden z pierwszych zesłany został do garnizonu Mozdockiego członek Towarzystwa Południowego podporucznik Aleksander Wadkowski, który miał polskie pochodzenie. Po kilku zaledwie latach na Kaukaz podążyli uczestnicy Powstania Listopadowego. W roku 1831 do Samodzielnego Korpusu Kaukaskiego skierowano 1865 uczestników Powstania, zaś w ciągu następnych 10 lat liczba ogólna poborowych z terenów byłej Rzeczypospolitej przekroczyła na Kaukazie 21 tysięcy osób.

Założony w roku 1784 jako warownia, zaś w roku 1800 przemianowany na twierdzę, Władykaukaz w owych czasach mało przypominał miasto i jak najlepiej nadawał się na miejsce do zesłania, tym bardziej, że dookoła buntowały się ludy górskie, więc życie tu wcale nie było ani łatwe, ani bezpieczne. W roku 1852, kiedy ludność Władykaukazu liczyła 3653 osoby, Polaków wśród nich było 153 (4,2%), w tym ksiądz katolik.

Kolejną falę Polaków na Kaukazie stanowili liczni zesłańcy, ukarani za udział w Powstaniu Styczniowym. Większość z nich, co prawda, uniknęła zgubnych ostrogów syberyjskich, zaś z bardziej „łagodnych” miejsc zesłania powołano ich na 25-letnią służbę w armii carskiej, którą odbywać musieli właśnie na Kaukazie. We Władykaukazie do dziś dnia mieszkają potomkowie tych uczestników Powstania Styczniowego, którzy po wzięciu udziału w wojnie rosyjsko-tureckiej zdecydowali się na zawsze pozostać w tym ciepłym i żyznym kraju. Zesłańcy polscy, jako najbardziej wykształcona i kulturalna warstwa społeczności miejskiej, wywarli znaczny

wpływ na rozwój kultury i oświaty, przyczyniając się do założenia gimnazjum, liceum, otwarcia biblioteki publicznej.

Losy powstańców polskich związane były również z Tereckim Wojskiem Kozackim. W roku 1838 niedaleko Władykaukazu założono kozacką stanicę Archońską. Kozacy pochodzenia małorosyjskiego otrzymali tu uprawną ziemię. Wielu Polaków w owych czasach z możliwości, po dziesięcioletniej wzorowej służbie wojskowej, przejścia do stanu kozackiego. Na skutek tego stało się możliwe założenie własne gospodarstwo oraz sprowadzić tu swoją rodzinę. W ten sposób kozacka stacja Archońska przyjęła byłych buntowników Polaków. Do dziś dnia w stanicie tej mieszkają: Czernicy, Gniliicy, Nosalewscy, Zakrzewscy, Zołotowscy, Żymańscy. To właśnie ich przodkowie jeszcze w wieku XIX zostali kozakami i dostali tu ziemię. Nie dziw, że w miejscowym kozackim zespole folklorystycznym chętnie tańczone są oberki i

nastąpiły już na skutek Pierwszej oraz Drugiej Wojny Światowej.

Kaukaz chłonie przyjmował również rozmaitych fachowców polskich: lekarzy, nauczycieli, inżynierów, urzędników różnych resortów i szczebli, przedsiębiorców i kupców. Wielu Polaków było zatrudnionych zwłaszcza na budowie i eksploatacji Władykaukazkiej kolei żelaznej. Zachowały się wzmianki na temat uczelni prywatnej, prowadzonej przez panią Lipińską, „szkoły elementarnej dla dzieci poci żeńskiej” Witalii Łomnickiej (rok 1869), księgarni z biblioteką pani Heleny Czerwińskiej, zakładu fotograficznego pana Leoncyusza Rogozińskiego (rok 1889), kliniki położniczej Heleny Wojciechowskiej (rok 1896). Do dziś dnia we Władykaukazie istnieje niezwykle toponim – nazwa parku miejskiego „Budka Sapicka”, pochodzący od nazwiska ogrodnika, który objął tę posesję het het w lutym 1871 roku.

We Władykaukazie powstało skupisko

Gmach byłej Szkoły Polskiej we Władykaukazie

krakowiaki oraz z rzewnością śpiewane polskie piosenki ludowe.

Z biegiem czasu twierdza Władykaukazka wyrosła na miasto. Prawa miejskie nadano Władykaukazowi w roku 1860, zaś od roku 1869 stanowił on już centrum administracyjne Obwodu Tereckiego. W tym okresie (rok 1876) z liczby ogólnej mieszkańców 23 766 osób, Polaków było 1106 (4,7%).

W zasadzie Polacy do gubernii rosyjskich migrowali niechętnie. Jednak na skutek różnych reform państwowych, jedną z których była idea preferencyjnego zasiedlenia Kaukazu Północnego przez ludność chrześcijańską, Polacy, na równi z Czechami, Niemcami i Ormianami, zaczęli zdążyć tu dobrowolnie „za chlebem i ziemią”. Kolejne masowe przesiedlenia Polaków na Kaukaz

polskie z prawdziwego zdarzenia. Polacy mieszkali w śródmiejsu zwarcie, przeważnie w tak zwanym „polskim kwartale” przy ulicy Polskiej i posiadali około półtora tysiąca podwórz. Głównym punktem, który przyciągał ogólną uwagę, był oczywiście piękny kościół rzymsko-katolicki, zbudowany w roku 1864. Pierwszym jego proboszczem był o. Kamieński. Obok wybudowano Szkołę Parafialną, kamieniczki oraz założono cmentarz katolicki. W roku 1917 parafia liczyła 1550 wiernych.

Gmach kościoła częściowo zburzono w latach 30-ch, zaś ostatni (od roku 1911) jego proboszcz o. Antoni Czerwiński został aresztowany w roku 1936 i po dwu latach więzienia rozstrzelany. Do dziś dnia zachowała się część parterowa owego wspaniałego budynku. Mieści się w nim obecnie

POLACY NA KAUKAZIE

Komitet do Spraw Radia. Czas oszczędził gmachy Polskiej Szkoły Parafialnej oraz byłego hotelika-schroniska, przeznaczonego dla wędrujących po Kaukazie księży katolickich.

Ciekawe są dzieje owego hotelika, zbudowanego w roku 1916. Przed Pierwszą wojną światową zdążono wzniesić sam tylko parter, gdzie mieściło się schronisko. Trudności finansowe nie sprzyjały budowie i o. Antoni Czerwiński postanowił ofiarować ów budynek swemu przyjacielowi znanemu lekarzowi osetyńskiemu

recytowano po osetyńsku na Kaukazie, zanim ukazywały się w druku po polsku.

Po burzliwych latach Pierwszej wojny światowej, rewolucji oraz wojny domowej Polacy masowo opuszczali Kaukaz, podążając do odrodzonej Rzeczypospolitej. Losy tych, którzy pozostali, nie były łatwe, a niekiedy nawet tragiczne. Ci, którzy nie potrafili przystosować się do nowych realiów socjalistycznych, wyzbyć polskości czy też wiary katolickiej, ulegli represjom. Ocalali, korzystając z okazji, zmieniali

Radowilscy, Stefanowscy, Szymańscy, Wandrowscy, Wośleńscy. Według spisu ludności z 1979 roku w mieście mieszkało 228 osób narodowości polskiej. Jawnych represji wobec Polaków już nie stosowano, tym nie mniej wtedy nikt nie ryzykował publicznego afiszowania swej polskości. Wiedzano na ogół, że, na przykład, najlepszym cukiernikiem w mieście jest Krętowski, zaś najzdolniejszym piłkarzem – Popławski, lecz jakichkolwiek skrajzeń z ich pochodzeniem unikano.

Stopniowe odrodzenie się ducha polskości przypadło na lata 60–70-e. W tym okresie niektórym osobom udało się nie tylko odnaleźć swych krewnych w Polsce, lecz nawet odwiedzić się wzajemnie. Wreszcie w roku 1990 ksiądz Bronisław Czapliski z łamów gazety miejskiej zwrócił się do mieszkańców Władykaukazu z propozycją reaktywizacji działalności kościoła rzymsko-katolickiego. Jako pierwsza zgłosiła się wtedy Felicja Greczko, która udzieliła swego domu dla nabożeństw. Później nabożeństwa według obrządku łacińskiego odbywały się w kościele ormiańskim. Obecnie wierni posiadają własny, usytuowany w centrum miasta, dom dla odprawiania modlitw. Niestety parafia przez czas dłuższy nie miała stałego księdza, który dojeżdżał z innego miasta. Ostatnio sprawa ta była pomyślnie załatwiona. Proboszczem został mianowany ksiądz Polak – ojciec Janusz.

W listopadzie 1999 roku we Władykaukazie z inicjatywy pana Aleksandra Laszewskiego oraz pana Witalia Pinusa powstało Polskie Narodowo-Kulturalne Zrzeszenie „Dom Polski”. Członkowie jego zebrał się razem po raz pierwszy w kościele z okazji Świąt Bożego Narodzenia. W ten sposób raz jeszcze dobitnie ujawniła się budująca rola kościoła w sprawach polonijnych. Zaczęto od nauki języka polskiego, odrodzenia tradycji narodowych, od poszukiwań genealogicznych. Obecnie członkowie „Domu Polskiego” dzięki instruktorom, którzy odbyli studia folklorystyczne w Rzeszowie i Lublinie, uczą się polskich ludowych piosenek i tańców. Prowadzone są badania dziejów obecności polskiej na Kaukazie. Polacy Osetii Północnej zamierzają utrwalić pamięć o Polakach we Władykaukazie drogą umieszczenia trzech tablic pamiątkowych

Gmach, w którym mieścił się Klub imienia Adama Mickiewicza

Ławrentijowi (czyli z polska – Wawrzęcie) Gazdanowowi z przeznaczeniem na klinikę okulistyczną, która miała się mieścić na piętrze. Budowa została pomyślnie ukończona. W hoteliku tym zatrzymywali się między innymi Wielimir Chlebnikow oraz Michał Bułhakow. Na znak wdzięczności pan Wawrzęta dodatkowo wznosił przybudówkę w stylu gotyckim, którą zaproponował Polakom na siedzibę Polskiego Klubu Kulturalnego imienia Adama Mickiewicza.

Wawrzęta Gazdanow był chirurgiem okulistą europejskiej klasy, osobą o wybitnej inteligencji i ogładzie towarzyskiej. Przyjaźnił się on z Polakami, zafascynowany był kulturą polską, uwielbiał twórczość Adama Mickiewicza, zaś „Pana Tadeusza” deklamował na pamięć. W wieku lat 40 nauczył się pan Wawrzęta języka polskiego. Stało się to w dużej mierze dzięki małżonce jego brata Gajtego księżny Abacyjowej, która prowadziła w Sankt Petersburgu prywatny salon literacko-muzyczny oraz była miłośniczką twórczości Fryderyka Chopina. Księżna Abacyjewa, mówiąca po polsku, chętnie przyjmowała w swym salonie Polaków, wśród których był błyskotliwy literat i dziennikarz Zbigniew Staszewski. Piękna polszczyzna Staszewskiego o tyle urzekła pana Wawrzęta, że zabrał się on do nauki języka polskiego. Najpierw uczył się z książek, później zaś za pomocą swych przyjaciół Polaków. W roku 1918 podczas pobytu w Warszawie, dokąd go zaproszono na konsylium lekarskie, Wawrzęta Gazdanow w kabarecie „U Pikadora” zawarł znajomość z młodym poetą polskim Julianem Tuwimem, któremu Osetia oraz dom Gazdanowa były znane z opowiadań jego przyjaciela malarza i kompozytora Mikołaja Ciurlionisa. Przez kilka lat następnych w rodzinie Gazdanowów tłumaczono na język osetyński najnowsze wiersze Tuwima, przysyłane listownie przez autora. Niekiedy więc wiersze Tuwima

w zapisach urzędowych przynależność narodową i klasową, imiona i nazwiska. Jeśli nie dla siebie, to przynajmniej dla swoich dzieci i wnuków. Raptem przestał działać Klub imienia Mickiewicza i Szkoła Polska. Zniknęła nawet parafia rzymsko-katolicka.

Na skutek procesów migracyjnych, wywołanych przez Drugą wojnę światową i jej następstwa, oraz rządową politykę narodowościową i kadrową, w mieście

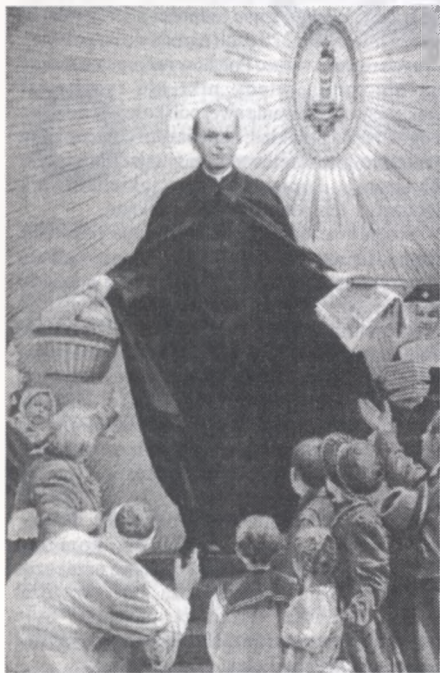
Gmach byłego kościoła (stan obecny)

Ordżonikidze (nazwa Władykaukazu z lat 1931–1944 i 1954–1990) i Dzaudżykau (nazwa z lat 1944–1954) osiedli między innymi: Adamowiczowie, Dziadkowscy, Jasińscy, Kamińscy, Kłossowscy, Kołodziejczykowie, Krasowscy, Krętowscy, Kuźmińscy, Popławscy,

na budynkach byłej Szkoły Polskiej, byłego Klubu Polskiego imienia Adama Mickiewicza oraz na byłym gmachu Kościoła Katolickiego.

Marjanna BURAKOWSKA
Władykaukaz

ОТЕЦ ИГНАТИЙ КЛОПОТОВСКИЙ - ОСНОВАТЕЛЬ ОРДЕНА СЕСТЁР ЛОРЕТАНОК

ОТЕЦ Игнатий родился 7 (20) июля 1866 года в селе Коженёвке Бельского уезда тогда Гродненской, а с 1867 года – Седлецкой губернии Царства Польского в семье мелкопоместных дворян Яна и Изабеллы (в девичестве Добровольской) Клопотовских. После окончания Седлецкой гимназии молодой человек учился в Люблинской духовной семинарии, а дальнейшее образование получил в Санкт-Петербургской римско-католической духовной академии. В 1891 году со степенью магистра теологии он вернулся в Люблин, где был посвящён в духовный сан.

В Люблине отец Игнатий служит викарием, капелланом в больнице и преподаёт в Духовной семинарии. Служба священником даёт ему возможность глубже прочувствовать страдания, беды и проблемы обездоленных: многие пожилые люди вынуждены прозябать в нищете и унижении, девушкам приходится в поисках средств к существованию идти на улицу, а брошенные дети и сироты живут

впроголодь и безо всякой опеки. Всё это усугубляется ещё и тем, что поляки вот уже в течение века живут в условиях раздела их Родины между тремя чужими империями. Отец Игнатий ищет выходы из сложившейся ситуации. Он организует богадельни, сиротские приюты, открывает мастерские для девушек, где они могли бы научиться ремёслам и зарабатывать себе на жизнь. Отец Игнатий не только привлекает к благотворительности богатых меценатов, но и сам не стесняется возить по улицам города тележку с надписью: “Неужное Вам, отдайте нам!”.

Беспокоит отца Игнатия и ширящееся духовное безразличие и моральная запущенность простых людей. Он берётся за перо, открывает типографию и начинает издавать газету “Поляк-католик” и журнал “Кружок Розария” а также книги и брошюры. Для селян он выпускает еженедельник “Посев”. После 17 лет интенсивных трудов в Люблине, отец Клопотовский в 1908 году перебирается в Варшаву, где продолжает свою просветительскую, издательскую, редакторскую и благотворительную деятельность.

В 1920 году в Варшаве отец Игнатий осуществляет ещё один долго вынашиваемый замысел – основывает Орден Сестёр Лоретанок. Сёстры Лоретанки работают в издательстве и типографии в качестве корректоров и наборщиц, печатниц и переплётчиц, а также ведут благотворительную деятельность. После 40 лет интенсивной работы, в возрасте 65 лет, отец Игнатий Клопотовский скончался 7 сентября 1931 года.

Его дело до сегодняшнего дня продолжается Сёстрами Лоретанками в различных странах мира: Италии, Польше, России, Румынии, США, Украине и Швейцарии. С 1992 года Сёстры Лоретанки ведут свою деятельность и на Северном Кавказе – в Сочи и Туапсе, куда они прибыли по приглашению ксёндза Богда-

на Северника – капеллана строителей польской фирмы “Будимэкс”. В то время он был единственным католическим священником на Северном Кавказе и ему приходилось вести свою пастырскую деятельность во многих городах и сёлах от Сухуми до Ростова-на-Дону. Сёстры Лоретанки приняли на себя часть обязанностей ксёндза по проведению катехизации и подготовке богослужений, помогали в строительстве костёлов в Сочи и Туапсе. В летнее время они организуют для детей и молодёжи отдых на Черноморском побережье Кавказа, а также поездки в Польшу, совмещённые, иногда, с пешим паломничеством в Ченстохову. Сёстры Лоретанки при посредничестве международной благотворительной организации “Каритас” осуществляют большой объём помощи для нуждающихся в медицинских услугах.

Огромной радостью для Ордена Сестёр Лоретанок стали торжества 19 июня 2005 года, которыми Святая Церковь отметила причисление к лику блаженных отца Игнатия Клопотовского, священника, защитника нищих, основателя Ордена Сестёр Лоретанок.

Сестра Иоахима ПАЛЕЧНА
Туапсе

Loretto kolo Wyszkowa

ZGROMADZENIE SIÓSTR MATKI BOŻEJ LORETAŃSKIEJ

Zgromadzenie Sióstr Benedyktynek Loretanek założył ks. Ignacy Kłopotowski. Siostry głoszą Ewangelię poprzez słowo pisane - prowadzą drukarnie, wydają gazety, czasopisma, książki.

Założyciel Loretanek zajmował się promowaniem i wydawaniem katolickiej prasy jeszcze przed odzyskaniem przez Polskę niepodległości. Terenem jego działalności był najpierw Lublin, później Warszawa. Do kontynuowania pracy na polu prasy, gdy upadały znane gazety, zachęcił ks. Kłopotowski nuncjusz Achilles Ratti (późniejszy papież Pius XI) słowami: „Masz przepiękne postannictwo w Kościele”. Było to w 1918 r. Wówczas ks. Kłopotowski zdecydował się na założenie zgromadzenia zakonnego. Pierwsze siostry ubrały w habitę 31 VII 1920 r. W 1928 r. siostry weszły w posiadanie Loretta k. Wyszkowa. Znajduje się tam sanktuarium Matki Bożej Loretańskiej, dom rekolekcyjny i nowicjat.

W tym samym roku zgromadzenie zostało erygowane jako „Pobożne Stowarzyszenie Sióstr Loretanek” (ks. Kłopotowski był proboszczem parafii Matki Bożej Loretańskiej). W 1931 r. zmarł założyciel. Zgromadzenie nie było jeszcze w pełni ukształtowane. Dzieła dokończył ks. Jan Rzymek. Jego pomysłem było oparcie konstytucji i ducha zgromadzenia na Regule św. Benedykta. Redakcją konstytucji zajęła się o. Karol Van Oost - przeor benedyktynów z Tyńca. Ostateczny

kształt nadał im ks. Ignacy Grabowski. Konstytucje te zatwierdził w 1949 r. arcybiskup warszawski, Stefan Wyszyński. Nazwa zgromadzenia została wówczas zmieniona na Zgromadzenie Sióstr Loretanek pod wezwaniem Matki Bożej Loretańskiej Reguły św. Benedykta.

Siostry kierowały się tymi konstytucjami do 1970 r., kiedy to zdecydowały się na ich odnowę pod wpływem postanowień Drugiego Soboru Watykańskiego. Uczyniły to jako jedne z pierwszych zgromadzeń. W 1971 r. Siostry Loretanki zostały zatwierdzone na prawie papieskim. W 1972 r. zgromadzenie założyło pierwszą placówkę poza granicami Polski - we Włoszech. Od 1992 r. loretanki pracują też na Kaukazie i na Ukrainie, a od 1995 r. prowadzą drukarnię diecezjalną w Rumunii.

Siostry prowadzą drukarnie i wydawnictwa - jest to ich zasadniczy charyzmat przekazany im przez założyciela. Podejmują jednak także i inne dzieła, według aktualnych potrzeb Kościoła. Pracują w radiu, w przedszkolach, jako zakrystianki, kancelistki. Ostatnio drukarnia zgromadzenia w Warszawie została wyposażona w nowoczesny sprzęt. Odczytując wciąż na nowo słowa św. Piotra - “Aby we wszystkim był Bóg uwielbiony” (1 P 4,11) - siostry podejmują wyzwania stawiane przez współczesny świat.

SANKTUARIUM MATKI BOŻEJ LORETAŃSKIEJ

POCZĄTKI sanktuarium maryjnego w Loreto sięgają 1928 roku. Wówczas ks. Ignacy Kłopotowski, założyciel Zgromadzenia Sióstr Loretańek, ówczesny proboszcz parafii Matki Bożej Loretańskiej w Warszawie, zakupił od dziedzica Ziatkowskiego duży majątek pod

nazwą Zenówka, położony nad rzeką Liwiec, w odległości 60 kilometrów od stolicy. Dnia 27 marca 1929 roku zmieniono urzędową nazwę miejscowości na Loreto, nawiązując w ten sposób bezpośrednio do Sanktuarium Świętego Domku Matki Bożej w Loreto (pisane przez jedno „t”) koło Ankony we Włoszech.

Święty Domek w Loreto, a właściwie jego ściany, zostały przywiezione z Ziemi Świętej do Europy przez krzyżowców. Jak mówi tradycja, w domku tym żyła Matka Boża i Pan Jezus, stąd jego wielkie znaczenie dla chrześcijaństwa. Początkowo umieszczono go w Jugosławii, później przeniesiono do Włoch, w okolicy Ankony i postawiono w lesie laurowym, stąd późniejsza nazwa Loreto. Jednocześnie z postawieniem Domku, w ołtarzu umieszczono figurę Matki Bożej z Dzieciątkiem. Rzeźba posiada dwie charakterystyczne cechy: jedna dalmatyka okrywa dwie postacie, a twarze Matki Bożej i Dzieciątka mają ciemne oblicza. W 1981 roku do polskiego Loreto sprowadzono wierną kopię tej figury.

Na początku w Loreto była skromna kapliczka w lesie, którą następnie przeniesiono do murowanego budynku. Z uwagi na wzrastającą liczbę wiernych przychodzących na nabożeństwa zaczęto myśleć o wybudowaniu dużej kaplicy poświęconej Matce Bożej Loretańskiej. Prace rozpoczęto w 1952 roku. Pomimo utrudnień ze strony władzy komunistycznej w 1959 roku kapliczka była już w stanie surowym. Pierwsza Msza Święta została odprawiona 19 marca 1960 roku. Prace nad wykończeniem kaplicy trwały przez wiele lat. W 1971 roku wykonano elewację zewnętrzną, umieszczając na frontonie grafikę przedstawiającą Matkę Bożą Loretańską z napisem: „Bogu w Trójcy Świętej Jedynemu i Matce Bożej Loretańskiej 1971”.

Ostateczny wystrój nadał kaplicy artysta Jerzy Machaj, a jej poświęcenia dokonał 19 lutego 1984 r. ks. bp Jerzy Modzelewski. Początkowo kaplica była pod wezwaniem Matki Bożej Różańcowej, a od momentu sprowadzenia z Włoch figury Matki Bożej Loretańskiej – jest pod wezwaniem Matki Bożej Loretańskiej.

Obecnie w Loreto mieści się klasztor sióstr loretańek i dom nowicjatu, dom dla starców pod nazwą „Dzieło Miłości im. Ks. Ignacego Kłopotowskiego”, domy rekolekcyjne, wypoczynkowe, kolonijne.

Odpust w Loreto odbywa się w niedzielę po 8 września, święcie Narodzenia Matki Bożej. Sanktuarium w Loreto jest coraz częściej celem pieszych pielgrzymek z okolicznych dekanatów i parafii. Wierni przybywają tu, aby modlić się przed figurą Matki Bożej Loretańskiej i przy grobie Sługi Bożego ks. Ignacego Kłopotowskiego.

Свой первый бой, состоявшийся под станицей Покровской, Игорь Андреевич Корсунский принял в день своего двадцатилетия. В тот момент он не мог предполагать, что его боевой путь пройдёт через Ростов, Сталинград, Варшаву, Берлин, Прагу и многие другие не столь известные города и села.

Ещё до войны Игорь Корсунский откликнулся на призыв государства “Дадим стране 150 тысяч лётчиков!”. Его сверстники, получившие аттестат зрелости, рвались в небо. Этот энтузиазм сегодня трудно себе представить! Отбор в авиацию в 1939 году можно сравнивать разве что с нынешним набором в отряд космонавтов. Игорь Корсунский, в числе других счастливых, был признан годным к лётному делу. Курсанту аэроклуба Игорю Корсунскому удалось овладеть основами лётной подготовки и самостоятельно подняться в небо маленький учебный биплан “У-2”, но тяжёлое осложнение после перенесённого гриппа не позволило ему завершить лётную учёбу.

За ратный труд Польша наградила Игоря Андреевича четырьмя наградами: медалью “За Варшаву”, медалью “За Нису, Одру и Балтику”, медалью “За участие в Берлинском сражении” и Грюнвальдским знаком. Советское правительство наградило его орденом Отечественной войны, двумя орденами Красной Звезды и многими медалями.

Война закончилась для Игоря Андреевича в Чехословакии 14 мая 1945 года. Демобилизованный подпоручник Войска Польского прибыл в Ленинград и поступил работать шофёром на киностудию “Ленфильм”. Одновременно он стал учиться на курсах ассистентов кинооператоров, которые окончил, конечно же, с отличием. Игорю Андреевичу посчастливилось работать с такими выдающимися мастерами кино как: Андрей Москвин, Евгений Шапиро, Дмитрий Месхиев. Он участвовал в съёмках знаменитых фильмов: “Дон Кихот” с Черкасовым в главной роли, “Большая семья”, “Балтийское небо”, “Двенадцатая ночь”, “Евгений Онегин”, “Мис-

СЛАВНЫЙ ПУТЬ ПОДПОРУЧНИКА КОРСУНСКОГО

Война, так неожиданно ворвавшаяся в жизнь страны, резко отделила нас от всего вчерашнего и вовлекла в долгие, суровые и полные лишений 1418 военных дней.

В Европе уже полыхала война, когда в начале июня 1941 года Корсунского зачислили на учёбу в Ростовское артиллерийское училище. Учебные занятия были интенсивными, но, несмотря на почти круглосуточную учёбу, курсантам не довелось стать лейтенантами. После того, как наступавшие немецкие части подошли к Таганрогу, им на встречу был брошен сводный курсантский полк, которому суждено было пасть в окружение. Остатки подразделений, вырвавшихся из окружения, были выведены под Новочеркасск и там полк расформировали. Сержант Корсунский получил назначение в 328-ю стрелковую дивизию, где его назначили командиром отделения разведки.

Однажды, когда уставшие бойцы зарылись для ночлега в снежный пласт, после оттепели вдруг ударил сильнейший мороз и живо похоронил солдат, оказавшихся под ледяным панцирем. Подававшего признаки жизни Корсунского санитары вырубали изо льда и доставили в госпиталь. Новый год Игорь Андреевич встретил на госпитальной койке, изумляя медицинский персонал своей живучестью.

После излечения Корсунский был отправлен в Ташкент на краткосрочные командирские курсы. Учился он с увлечением и окончил курсы с отличием. Младший лейтенант Корсунский был распределён в формирующуюся тогда в СССР Польскую армию, где его назначили командиром истребительной противотанковой батареи в Первый танковый корпус Второй польской армии.

В составе корпуса он воевал на подступах к Варшаве, форсировал Нису, штурмовал Берлин, Дрезден и Прагу. В апреле 1945 года, при попытке прорыва танковой армии неприятеля к Берлину, батарея подпоручника Корсунского уничтожила четыре танка, более двух десятков автомобилей и более полутора сотен солдат противника.

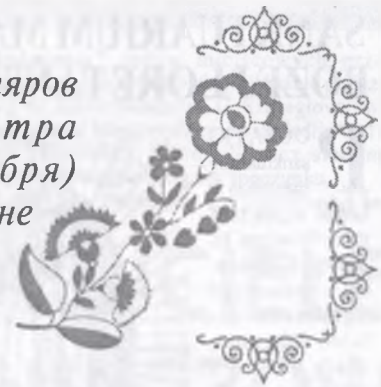
тер Икс” и других. Иногда ассистент знаменитых кинооператоров сам попадал в кадр. В те времена каскадёров ещё так не называли, да и сам Игорь Андреевич не любил говорить о том, что выполнял функции каскадёра. Но вспомним, к примеру, известный в своё время приключенческий фильм “Тайна двух океанов”. В нём есть эпизод автомобильной погони, в котором автомобиль “Победа” на бешеной скорости пронесётся между расходящимися пролётами ленинградского моста и на мгновение зависает над неводской водой. За рулём автомобиля находился бывший фронтвик Корсунский.

Двадцать три года проработал Игорь Андреевич на Ростовской студии телевидения кино- и телеоператором. За эти годы в качестве ведущего оператора он снял 18 документальных телефильмов, 40 телевизионных спектаклей, подготовил свыше десяти тысяч киносюжетов и воспитал добрый десяток молодых кинооператоров.

И в течение долгих лет Игорь Андреевич Корсунский возглавлял “Войско Польское” – общественную организацию, объединяющую в своих рядах несколько сотен ветеранов Войска Польского, проживавших в Ростовской области. В 1998 году, в возрасте 77 лет Игорь Андреевич покинул нас навсегда. Честь Его памяти!

Бронислав РАДИШЕВСКИЙ
Ростов-на-Дону

От всей души поздравляем горячо любимых юбиляров
Польского национально-культурного центра
“Единство” пани Диану ГАЙТЫНА (2 декабря)
и пани Янину ОБЕРТАСОВУ (20 декабря)! Искренне
желаем им крепкого здоровья, бодрости духа
и семейного счастья!

TUZIN PRZYSŁÓW

Bez fornala konie wóz rozniosą

Czego oko nie widzi, tego sercu nie żal

Dobrali się jak w korcu maku

I grosz piechotą nie chodzi

Jeden do Sasa, drugi do lasa

Kto pierwszy, ten lepszy

Mądrzej głowie dość dwie słowie

Ni pies, ni wydra, coś na kształt świdra

Powiedziałbym coś, ale słucha ktoś

Przyjdzie głupi, to kupi

Skrzypiącego drzewa najdłużej

Wyszedł jak Zablocki na mydle

Сноп без перевясла – солома

С глаз долой – из сердца вон

Два сапога – пара

Деньги на земле не валяются

Кто в лес, а кто по дрова

Кто первее, тот и правее

Умному – намёк, глупому – толчок

Ни рыба, ни мясо, ни кафтан, ни ряса

Сказал бы словечко, да волк недалечко

На всякий товар купец найдётся

Скрипучее дерево два века живёт

Остался с носом

КРАСНОДАРСКИЙ КРАЙ

Центр национальных культур

КРАСНОДАРСКИЙ СЕМИНАР

29–30 ноября 2005 г. в краснодарском ЦНК в рамках проекта “Национальные меньшинства и доступ к правосудию”, осуществляемого Центром межнационального сотрудничества (директор – Ашот Айрапетян), прошёл семинар, посвящённый проблеме использования Домов национальностей в качестве ресурсных центров для улучшения работы национальных организаций, властей и правоохранительных органов. В Краснодар приехали представители национальных организаций Москвы, Санкт-Петербурга, Свердловской и Самарской областей.

Важно отметить, что краснодарский ЦНК – уникальная организация: в отличие от остальных Домов национальностей, существующих в России как государственные учреждения, наш ЦНК – общественная организация. Он существует уже больше 12 лет, объединяет около 30 национальных организаций, имеет в центре города трехэтажное здание, где получили свои офисы около двух десятков национальных организаций. На третьем этаже ЦНК есть большой зал, где проходят мероприятия. То есть, в Краснодаре суще-

ствует не только ассоциация национальных объединений, но эта ассоциация имеет свое здание и сама решает многие свои проблемы. Председатель правления ЦНК Олег Георгиев входит в состав Общественных советов губернатора края и начальника ГУВД, пользуется заслуженным уважением властей. Как общественная организация краснодарский ЦНК обходится краевому и городскому бюджету несравненно дешевле, чем существующие в других регионах Дома национальностей. Такой позитивный российский

опыт показывает, что в качестве ресурсного центра неправительственные организации работают довольно эффективно.

Во время семинара были продемонстрированы свежеепеченный сайт краснодарского ЦНК и локальная компьютерная сеть. Создание и первого, и второго были организованы в рамках проекта, финансируемого Европейским Союзом и Фондом глобальных возможностей МИД Великобритании. Теперь все национальные объединения, входящие в ЦНК, в том числе и наш Польский центр, получили прекрасную возможность осветить свою историю и современность в мировой информационной сети.

Адрес сайта краснодарского
Центра национальных культур:
<http://www.kubanetnos.ru>

- 595 lat** – Pokonanie Krzyżaków przez wojska polskie pod Koronowem (dnia 10 października 1410 roku)
- 575 lat** – Zmarł Witold, wielki książę Litewski (dnia 27 października 1430 roku)
- 430 lat** – Szlachta polska wybiera na królową polską Annę Jagiellonkę, dodając jej za męża Stefana Batorego (dnia 15 grudnia 1575 roku)
- 350 lat** – Początek oblężenia klasztoru Paulinów na Jasnej Górze przez wojska szwedzkie (dnia 19 listopada 1655 roku)
- 210 lat** – Trzeci rozbiór Rzeczypospolitej, dokonany przez Austrię, Prusy i Rosję (dnia 24 października 1795 roku)
- 210 lat** – Abdykacja ostatniego króla polskiego Stanisława Augusta Poniatowskiego (dnia 25 listopada 1795 roku)
- 190 lat** – Zmarł Jan Potocki, pisarz i pionier archeologii słowiańskiej (dnia 11 grudnia 1815 roku)
- 190 lat** – Urodził się Tytus Chałubiński, lekarz, przyrodnik i działacz społeczny, odkrywca właściwości leczniczych Zakopanego (dnia 12 grudnia 1815 roku)
- 175 lat** – Wybuch Powstania Listopadowego (dnia 29 listopada 1830 roku)
- 150 lat** – Zmarł Adam Mickiewicz, największy poeta polski, twórca polskiego romantyzmu (dnia 26 listopada 1855 roku)
- 145 lat** – Urodził się Jan Kasprówic, wybitny poeta, dramaturg, profesor i rektor Uniwersytetu Lwowskiego (dnia 12 grudnia 1860 roku)
- 110 lat** – Urodził się Antoni Słonimski, poeta, prozaik, autor sztuk scenicznych (dnia 15 listopada 1895 roku)
- 105 lat** – Urodził się Jan Brzoza (właściwie Józef Worobiec), prozaik, publicysta (dnia 10 grudnia 1900 roku)
- 100 lat** – W Piłszkowie koło Łowicza na tajnym zjeździe nauczycieli z Królestwa Polskiego utworzono Związek Nauczycieli Ludowych (dnia 1 października 1905 roku)
- 100 lat** – Urodził się Adam Ważyk, poeta, prozaik, eseista (dnia 17 listopada 1905 roku)
- 100 lat** – Urodził się Tadeusz Breza, prozaik, eseista (dnia 31 grudnia 1905 roku)
- 95 lat** – Zmarła Maria Konopnicka, poetka, prozaik, autorka utworów dla dzieci (dnia 8 października 1910 roku)
- 95 lat** – Urodził się Jerzy Putrament, poeta, prozaik, felietonista (dnia 14 listopada 1910 roku)
- 85 lat** – „Bunt” dywizji białorusko-litewskiej generała Lucjana Żeligowskiego, która zajęła Wilno. Na skutek tego w dwa lata później Wileńszczyzna została przyłączona do Drugiej Rzeczypospolitej (dnia 9 października 1920 roku)
- 80 lat** – Zmarł Stefan Żeromski, prozaik, dramaturg, publicysta (dnia 20 listopada 1925 roku)
- 80 lat** – Zmarł Władysław Stanisław Reymont (właściwie Reyment), prozaik, laureat literackiej nagrody Nobla (dnia 5 grudnia 1925 roku)
- 70 lat** – Polski rejon narodowościowy na Ukrainie – „Marchlewszczyzna”, został rozwiązany. Rozpoczęły się masowe deportacje Polaków do Kazachstanu (październik 1935 roku)
- 60 lat** – Polska podpisała Kartę ONZ (dnia 16 października 1945 roku)
- 50 lat** – W Warszawie powołano do życia Towarzystwo Łączności z Wychodźstwem „Polonia” (dnia 18 października 1955 roku)
- 40 lat** – List biskupów polskich do biskupów niemieckich „Przebaczymy i prosimy o przebaczenie” (dnia 18 listopada 1965 roku)
- 35 lat** – Zmarł Julian Przybós, poeta, eseista (dnia 6 października 1970 roku)
- 35 lat** – Rozpoczął się strajk w Stoczni Gdańskiej (dnia 14 grudnia 1970 roku)
- 25 lat** – Czesław Miłosz, poeta, otrzymał literacką Nagrodę Nobla (dnia 9 października 1980 roku)
- 15 lat** – Zmarł Adolf Rudnicki, prozaik, eseista (dnia 14 października 1990 roku)
- 15 lat** – Podpisano układ o nienaruszalności granicy polsko-niemieckiej (dnia 14 listopada 1990 roku)
- 15 lat** – Pierwsze powszechne wybory prezydenckie w Polsce. Lech Wałęsa został Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej (dnia 9 grudnia 1990 roku)

27 ноября 2005 г. на 93-м году жизни скончался ветеран Красной Армии и Войска Польского, полковник Григорий МАТКОВСКИЙ, принимавший активное участие в разгроме фашизма. Приносим искренние соболезнования родным и близким усопшего. Вечная светлая память его имени!

Druk pisma finansowany jest przez Senat Rzeczypospolitej Polskiej oraz Fundację "Pomoc Polakom na Wschodzie"

**WIADOMOŚCI
POLSKIE
№ 4 (13), 2005 r.**

Kolegium redakcyjne:
Aleksander KORWIN PIOTROWSKI,
Aleksander SIELICKI

Pismo Polskiego Centrum Narodowo-Kulturalnego "Jedność" na Kubaniu
Adres redakcji: 350040, m. Krasnodar, ul. Stawropolskaja, 149. KubGU.
FISMO. Pok. 253. Tel.: (861) 226-56-08, fax: (861) 219-95-20.
e-mail: alexandersel@yahoo.com Nakład 999 egz.

**ПОЛЬСКИЕ
ВЕДОМОСТИ
№ 4 (13), 2005 г.**

Редакционная коллегия:
Александр ПЕТРОВСКИЙ,
Александр СЕЛИЦКИЙ

Издание Польского национально-культурного центра "Единство" на Кубани
Адрес редакции: 350040, г. Краснодар, ул. Ставропольская, 149. КубГУ.
ФИСМО. Комн. 253. Тел.: (861) 226-56-08, факс.: (861) 219-95-20.
e-mail: alexandersel@yahoo.com Тираж 999 экз.

PIELGŹYMKI DO CZĘSTOCHOWY W ROKU 2005

W drodze
do Częstochowy

Krótki
odpoczynek

SIERPIEŃ

Państwo Lińscy
niedaleko Lublina

W domu
gościnnym
pani Marjanny

WRZESIEŃ

Nasi przy pomniku
Ojca Świętego
Jana Pawła II

Dom rodzinny
Jana Pawła II

Na ostatnim etapie
przed Jasną Górą

W Katowicach
z b. proboszczem Krasnodarskim
o. Andrzejem Morawskim